

Wydarzenia na wschodzie Ukrainy oraz aneksja Krymu spowodowała bardzo duże konsekwencje międzynarodowe. Rosja stała się mało przewidywalnym partnerem dla świata zachodniego. Wprowadzenie sankcji przez Unię Europejską oraz Stany Zjednoczone będą miały wymierne skutki ekonomiczne. Już dziś eksperci przewidują wzrost PKB na poziomie 1,5 % a w kolejnym roku możliwe jest nawet skurczenie gospodarki rosyjskiej. Sprzyjać temu faktowi może spadek cen ropy na rynkach światowych. Cena za jedną baryłkę może osiągnąć najniższy poziom od lat, co definitywnie spowoduje mniejsze wpływy do rosyjskiego budżetu. Rosja jest dzisiaj w trudnym położeniu ponieważ zarówno Unia Europejska jak i Stany Zjednoczone wprowadziły sankcję gospodarcze, które osłabiają gospodarkę rosyjską. Dodatkowo Putin stał się osobą mało pożądaną w międzynarodowej polityce. To powoduje, iż Rosja nie jest partnerem innych światowych mocarstw w rozmowach na arenie światowej. Izolacja ze strony Unii Europejskiej i Stanów Zjednoczonych powoduje, że Rosja musi skierować swoje działania na rozwój współpracy z Chinami. Prezydent Putin dążył do podpisania długoterminowego porozumienia w sprawie dostaw gazu do Chin. W maju 2014 roku Moskwa i Pekin zawarły 30 letnią umowę na dostawy gazu. Porozumienie ma wejść w życie w 2018 roku a Rosja zobowiązana jest do dostarczenia 38 mld metrów sześciennych gazu rocznie¹. Według agencji Associated Press porozumienie z Chinami to zastrzyk dla Rosji w momencie gdy Waszyngton i Bruksela nałożyły na Rosję sankcje gospodarcze. Putin podczas uroczystości podpisania dokumentu wygłosił słowa, które wywołują lekki uśmiech u osób zorientowanych w polityce międzynarodowej, powiedział on- „Nadzwyczaj ważne jest współdziałanie Rosji i Chin dla utrzymywania świata w ramach prawa międzynarodowego, czynienie go stabilniejszym i mniej nieprzewidywalnym”². Podczas tego samego wydarzenia rosyjski gigant naftowy, Rosneft podpisał z chińską korporacją naftową CNPC porozumienie, na podstawie, którego chińska spółka nabędzie 10 procentowy udział w gigantycznym złożu ropy naftowej na wschodniej Syberii.

Współpraca z Chinami jest dla Putina wyjściem z trudnej sytuacji ale z pewnością nie stanowi ona rozwiązania problemu. Chiny mimo imponującego wzrostu gospodarczego nie są w stanie zrekompensować Rosji współpracy z Europą i Stanami Zjednoczonymi. Brak dostępu przez rosyjskie banki do międzynarodowych instytucji bardzo utrudnia działanie rosyjskim

¹ *Chiny i Rosja podpisały ramowe porozumienie ws. drugiej trasy gazowej.* URL: http://wyborcza.biz/biznes/1,100896,16943423,Chiny_i_Rosja_podpisyly_ramowe_porozumienie_ws__drugiej.html#ixzz3XBnqfj2k [dostęp z dnia: 13.04.2015].

² *ibid.*

firmom co za tym idzie może mieć wpływ na skurczenie portfeli oligarchów. Putinowi nie jest łatwo wybrnąć z sytuacji, która aktualnie ma miejsce, długoterminowa izolacja może spowodować niezadowolenie społeczeństwa rosyjskiego z czego Putin zdaje sobie sprawę. Nie chce on doprowadzić do masowych protestów, które mogły by wywołać całą lawinę niezadowolenia oraz osłabić dzisiejszą pozycję prezydenta. Putinowi zostaje powolne wyjście z kryzysu poprzez małe ruchy mające na celu pokazanie, że Ukraina to suwerenny kraj i Rosja nie zamierza ingerować w przyszłość tego narodu. Rzeczywistość jest taka, że najbardziej prawdopodobnym scenariuszem wydaje się podział Ukrainy na część zachodnią, która w perspektywie dekady stała by się częścią Unii Europejskiej oraz na wschodnią Ukrainę, która przynależałaby strefy wpływów Rosji. Władimir Putin nie spodziewał się, że świat zachodni tak bardzo się zjednoczy przeciwko jego działaniom. Fakt, że nawet Niemcy, z którymi Rosja miała wcześniej poprawne stosunki wystąpią bardzo stanowczo przeciwko polityce Putina jest dla prezydenta dużym zaskoczeniem. Przedstawiciele Kremla byli przekonani, że osłabiona przez kryzys Europa nie jest w stanie wypracować wspólnego stanowiska. Jak bardzo zdziwiony musiał być Prezydent Putin na tą ostrą reakcję zachodu. Rosja bez współpracy partnerskiej z Zachodem nie ma szans bycia silną gospodarką

1.2. Rozwarstwienie społeczne i korupcja

Dużym problemem Rosji jest rozwarstwienie społeczne. Zmiany systemowe, które nastąpiły po rozpadzie Związku Radzieckiego spowodowały powstanie klasy bardzo bogatych, którzy zamieszkują głównie Moskwę oraz St. Petersburg oraz bardzo biednych, którzy żyją w złych warunkach. Średnia klasa w Rosji zaczęła się tworzyć niedawno. Ceny w Moskwie i St. Petersburgu przekraczają te z Nowego Jorku. Moskwę zamieszkuje 79 miliardów co jest większą liczbą niż w Nowym Jorku³. Różnica zarobków między najbogatszymi a resztą społeczeństwa jest olbrzymia, duża część ludzi musi przeżyć za równowartość 200 dolarów miesięcznie. Średnia płaca w Moskwie w czerwcu 2014 stanowiła 254 procent ustawowej minimalnej płacy w Federacji Rosyjskiej. Na świecie miliarderzy dysponują 1-2 procentem bogactwa narodowego, kiedy w Rosji do miliarderów należy 35 procent całego bogactwa, tak drastyczne różnice stanowią duży problem dla stabilności kraju⁴.

³ J. Prus-Wojciechowska. *Ani biedni, ani średni*. URL: <http://www.polityka.pl/tygodnikpolityka/swiat/1518226,1,podzialy-klasowe-w-rosji.read> [dostęp z dnia: 13.04.2015].

⁴ *Ogromne bogactwo i straszna bieda: Rosja krajem nierówności*. URL: <http://swiat.newsweek.pl/rosja-nierownosci-spoeczne-rozwarstwienie-newsweek-pl,artykuly,272194,1.html> [dostęp z dnia: 13.04.2015].

Trzeba zwrócić uwagę, że w ostatnim czasie zwiększyła się liczba osób z dochodami które gwarantuje minimum egzystencjonalne ustalone na poziomie 7095 rubli. Udział biedaków w społeczeństwie wynosi 14% i ma tendencję rosnącą, jest to bardzo smutny fakt biorąc pod uwagę jak bogatym w surowce naturalne krajem jest Rosja. Jednymi winnymi tej sytuacji są rządzący krajem, którzy zamiast myśleć o przyszłości swojego kraju i rozwiązaniu największych problemów zajmują się wyprowadzaniem majątku zagranicę.

Ten fakt musi budzić niepokój władzy, może on mieć wpływ na brak stabilności społecznej i chęć protestów. Putin musi pamiętać co było przyczyną początku rewolucji z 1905 roku, była to między innymi bardzo duża dysproporcja w społeczeństwie, które nie miało zamiaru dalej tolerować takiej sytuacji. Jednym z rozwiązań tego problemu jest wspomaganie małego i średniego biznesu, który pozwolił by w dłuższym czasie na wzrost dochodów ludności. Średnia klasa jest zawsze bardzo ważna dla Państwa ze względu na wpływy z podatków jak i siłę nabywczą. Bez klasy średniej państwo nie ma stabilnych fundamentów.